

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu este de done ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. -- Preme-ratiunea se face in Sabiu la expeditu'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 94. ANULU XIX.

Sabiu, in 25 Novembre (7 Dec.) 1871.

tru celelalte parti ale Transilvanii si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tleri scoine pre anu 12 fl. anu 6 fl. Insetatele se platestu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oara cu 5 fl. cr. si pentru a treia repetire cu 3 fl. v. a.

Articuli anonimi.

IV. Lupt'a pre câmpiele Boemiei au fostu nefericita pentru armele imperiului. Prussianii tabariserã pãna inaintea Vieni si a Pojonului, Klapka, unu esilatã unghurescu, amenintiasã cu legiunea unghuresca in partile nordice ale Ungariei. Trupele italiene, cu tota victori'a dela Custozza, inaintau prin regatulu venetianu spre a dà „lovitur'a de morte“, dupa cum se dicea in unu documentu prussianu. Tote elementele aceste au fostu pornite spre total'a distrugere a imperiului si ele si-au aflatu capetulu in pacea cea scumpã dela Nikolzburg si Prag'a si in cederea partilor italiene venetiano-lombardice.

O sguduire asiã puternica nu potẽ nici decum sa remana fara de influentia asup'a politicei interne.

Abiã a incetatu cea din urma bubuitura de tunu si in Ungaria cea cu reserva pãna aci se dà ocaziunea unei demonstratiuni de loialitate. Vre-o 80 mii de ómeni asteptau in 14 Iuliu pre imperat'es'a la gar'a drumulu de feru din Pest'a si o intempina cu eljeneri. Acest'a fu atunci indata espicata de multi dreptu de unu semnu despre schimbãri mari in politic'a interna si in specia in ceea ce privescu Ungaria. Deãk si Andrassy pleca (in 22 Iuliu) la Viena spre a conferi cu Belcredi, carele balantiasã in totu decursulu guvernului seu si sternise tote afectiunile pentru federalismu, si carele se vede ca nu au potutu esã la nici unu resultatu, pentru ca Deãk se intorse curendu la Pusta St. Laszlo: iera „Pesti Naplo“ de pre atunci se plãnge energicu asup'a regimulu si pretinde apoi mai departe ca Ungaria se fia consultata la facerea pãcei cu Prussia. Dara deca Andrassy si Deãk nu reesira, alti aristocrati unghuri nu slabiau in Viena pre barbatii de influentia cându cu sfaturile, cându cu amenintãriile lor, pãna cându compan'a a si inceputu a bate in favores lor. Pentru ca nu multu dupa acest'a inceptu dluariele a spune, ca planulu lui Belcredi de a impartu imperiulu in patru grupe cu diete generale si cu unu senatu de delegati in centru e privitu de o „invechitura“. Lãnga aceste se ivescu scirile reinnoite despre unu ministeriu responsabilu unghurescu. Dualismulu incepe a deveni fapta.

Reichsratiisti de dincolo de Lait'a le vedeau cu mare durere tote aceste, pentru ca scieau ca la centralisatiunea germanistica a imperiului intregu nu duce calea pre carea voleau cei din Ungaria sa pornesca. Dara pentru ca sa aiba unu spriginu in contr'a unui federalismu cu majoritate slavica, dupa cum aru fi resultatu din planulu Belcredianu, s'au invoitu a-si pleca cerbicea sub furoile gandine ale dualismulu si a se invoi cu pretensiunile Ungariei.

Asiã dara si umbr'a sperantiei de o reabilitare a sistemulu fostu óre-cãndu, ca si Troia lui Priamu, incepe a disparẽ.

Pre acestu tempu cându decuserã si decurgeau aceste, Metropolitulu rom. gr. or., de siguru ca barbatu alu natiunei romãne din Transilvania, fu chiamatu la Viena, de unde se si intornase asiã de Ingraba incãtu dupa aceea potũ luã parte la Adunarea generale a Asociatiunei nãstre transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romãnu, tiente in acelu anu in Alb'a-Iulia.

Serbarea acest'a nationale, cu ambii metropolitii in frunte, cu o inteligentia numerosã, ni aducemu aminte, erã ca unu sãre bine-facatoriu si promitatoriu de bune sperantie intre nuorii viscolosi politici de pãna aci. Durere ca seninulu acest'a frumosu si promitatoriu nu fu de o durata mai indelungata, si nu inconunatu de implinirea dorintielor nãstre nationale.

In diu'a a dõu'a dupa siedintia, unu cetatanu din Alb'a-Iulia fu asiã de ospitalu, incãtu la esirea adunarei din biseric'a unde se tieneau siedintiele, invitã in un'a din incaperile edificiulu scolei, pre cãti numai potũ la unu apertoriu, si acolo, adunãndu

intemplerã pre lãnga metropolitii si alti frontasi ai inteligentiei, pre mai multi din cei ce luara parte la adunare, se vorbira, cum se intempla la asemenea ocaziuni, multe de tote. Lucru firescu, pre acele tempuri, cã discursulu sa vina si asup'a miscãrilor politice. Metropolitulu gr. or., cã unulu ce fusese atunci la Viena si cã unulu ce cunoștea situatiunea asiã dicãndu dela isvoru, aratã in vre-o câte-va cuvinte starea lucrurilor dupa cum o a coprinsu din cele ce a auditu, si in legatura cu cele intemplete in tãmn'a trecuta si in tempulu urmatoriu dupa aceea, consiliã celor de fatia ca nu e acum tempulu ilusiunilor si adause, ca intieptiescu au armatu romãni dela diet'a din Clusiu cu aparerea in dieta, cu votulu separatu si cu rezolvarea lor pentru activitate.

Ce-si voru si cugetatu unii din cei ce erã de fatia si erã, dupa cum s'a vedutu mai tãrdiu, totodata fideli servitori ai ultramontanismulu si feudalismulu, inca de pre atunci, nu scimã. Amu avutu inse ocaziune sa vedemu si sa audimu, odata, ca atunci si mai tãrdiu, la prãndulu porticulariu din gradina „dela sãre“, erãu fãrte multiamitti cu tote câte audira, -- ca 'si esprima chiaru metropolitulu gr. cat. aprobarea sea la tote, repetãndu ceea ce a mai dișu si in tãmn'a anulu 1866 in Clusiu: ca frati'a sea Metropolitulu Andreiu sa faca ce-va afã de bine, pentru ca densulu scie ce sa faca, iera elu (Metr. gr. cat.) nu se pricepe in lucruri de aceste; mai departe ca cestu din urma va aprobã tote câte va face frati'a sea, cãci „ce face fratele Andreiu e bine facutu“. De alta parte inse amu esperiatu, cadin cei ce au fostu de fatia in aceea di au denunciatu publicitatiei si prin acest'a indirecte guvernulu, ca romãni cu ocaziunea Adunarei literari au tinentu si adunare politica, unde s'au tratatu de caus'a nationale. (Vedi „Conc.“) Scopulu se vede a fi fostu la tota intemplerã discreditarea Metr. Andreiu inaintea regiunilor inalte, pentru ca nu scie padã discretiune. Ei credeau ca de aru succede in susu cu discreditarea, in josu la poporu voru lucrã ei, si asiã delaturãndu pre mai nãinte fostulu alu lor frate Andreiu, sa ne doca ei apoi pre calea celei mai de aprãpe reactiuni ultramontane feudale germanisatorã

Planulu se vede din tote amenuntele intemplete cãte au strabatutu la lumina, ca erã facutu cu o astutia dẽmna de celu mai umbrosu iesuitismu, cãci unii din cei ce fusera de fatia la Alb'a-Iulia, cu desconsiderarea celor petrecute acolo, constituie unu comitetu secretu in Blasiu si de aci impartiescu provocãri secrete la subscrierea unei suplice compuse de Baritiu si Ratiu, prin carea sa se cãra cãte de tote dela Majestatea Sea.

Si carea fũ si procedur'a la cererea subscrierilor? Unor'a li se spunea, ca Archiereii sciu despre acest'a, dara densii voru cã sa nu se compromita fatia cu regimulu; altor'a li se spunea ca Metropolitulu gr. or. s'a certatu cu óre-cãre persãna insemnata la Alb'a-Iulia pãna la cutite si alle de feliulu acest'a, numai spre a capetã subscrieri si a potẽ trece matemutiile iesuitice in fruntea natiunei spre a o conduce.

S'a intemplatu inse atunci de cetatienii romãni din Brasiovu au simtitu curs'a si au cunoscutu imbiãrea cea nepotrãvita a unor individi neaptri pentru conducerea unei cause nationale si asiã in 12 Novembre 1866 rupu plenipotintia deja escamotata de Baritiu din mãnilor lor si despre acest'a insciintieza telegrafice pre redactiunea acestui diariu, carea indata ce primescu depesi'a si sciru urmatorele:

„Inainte de tote constatãmu cu bucuria, ca acest'a depesia telegrafica e cea d'entãtu, ce o am primitu in limb'a nãstra romana. Totu odata inse constatãmu si dorerea nãstra pentru cuprinsulu a-

cestei depesie telegrafice, care documenteza cararea cea gresita, ce si o alesera unii spre conducerea causei nationale. Depesi'a acest'a telegrafica nu ne mai iertã a nu aduce la sciintia cetitorilor nostri, cã unii corespondinti ai „Gz. Tr.“ au inceputu a improscã de unu tempu incãce pe Archiereii si pre alti barbatii ónesti si meritati ai natiunei cu feliurite bãrfele si intre alte a innegri pre Archierei, cã si cum acest'a s'aru fi retrãsu dela conducerea causei nationale; nu ne mai iertã a tacẽ despre impregiurãrea, cum s'a constituitu in Blasiu unu comitetu de inteligentia nationale romana sub presiedintia canoniculu Ioanu Fekete si actuariulu ei Dr. Bobu care au tramisu catra protopopi provocãri spre subscrierea unei plenipotintie pre numele celor doi domni numiti in susu-atins'a depesia telegrafica si spre adunarea de bani pentru acoperirea speselor acelor-a, sub cuventu ca natiunea (?) i alese siesi de deputati; cum colportatorii acestei plenipotintie se incumetara a se provocã la Archierei, cã cum acestu lucru, s'aru face cu scirea si invoirea lor numai cã sa capete mai multe subscrieri, cum tote aceste se facura si se colportara intru ascunsu; cum in 2 Oct. c. n. acei doi deputati au fostu la Sabiu; si au petrecutu aici mai multe dile, dara nu au datu facia cu Archiereulu nostru cã nãmai ocaziionalminte, s'au intãntu cu unii si alti din barbatii nostri, dar nici acestor'a nu le descoperira intentiunile ambliãrei loru pela Sabiu; cum apoi acestii deputati s'au rogatu de inaltulu Guvernu alu tieret pentru esoperarea unei audintie la Majestate, dar nu au capetãto; cum in fine Guvernu tieret au venit in urm'a acelu Comitetu alu canoniculu Fekete si au luat mesuri pentru incetarea lui, cã a unei corporatiuni ce invõlva delictulu turburãrei pãcei si ordinei publice.“

„In faci'a unor impregiurãri asiã de grave si seriõse trebuie cu multãmire sa laudãmu tactulu celu finu politicu alu fratiloru nostri Brasioveni, cari intielegendu si convingãndu-se, ca subscrierea plenipotintiei cestiunãte nu se intempla cu scirea si invoirea Archiepiscopulu loru, cã a unu'a din cei doi presiedinti ai congreselor nationale, precom si convingãndu-se ei pre deplinu, ca asertulu lui Baritiu despre Es. Sea P. Metropolitulu alu nostru, cã si cum acest'a ar fi avutu cu o persãna inalta de nationalitate nãstra, la Belgradu, cu priligiulu adunãrei anuali a asociatiunei literarie rãmãne, o cãta pãna la cutite, -- este o minciuna si scornitura obrãsnica si au retrãsu subscrierile si plenipotintia o au nimicitu.“

„Ietã asiã dara unde au adusu „Gazet'a“ si ómenii ei caus'a cea santa si pãna acum cu atãt'a pietate portata a multu cercatei nãstre natiuni!

„Din tote câte scimã despre sfacerea acelei plenipotintie, nu potemu alt'a decãtu sa constatãmu acelu adeveru, ca si „Gazet'a“ si partisanii ei se potu convinge, ca nu facu ei natiunea romana din Ardeiu, ci numai o fractiune ne'nsemnata, carea lucra pre ascunsu gonindu numai interese particulari.“

„Natiunea nãstra romãna se tiene strinsu de conclusele congreselor ei nationale; ea a primitu cu cea mai mare multãmire actiunea deputatiloru si regalistiloru romãni dela diet'a din Clusiu, pentru ca acest'a au desvoltatu pre terenulu legalu o activitate respectabila; ea nu cunoșce si nu primescu in sinulu seu lucruri ascunse pentru ca caus'a ei este drẽpta cã lumin'a pentru ca ea voiescu sa ietã din intunereculu in care o au condãmnatu tempii cei vitrigi.“

Contra-declariatiune!

Cu respectu la declariatiunea dlu redactoru alu „Federatiunei“ nr. 116, in care elu, provocãndu-se la descoperirile facute inaintea dlu septemviru Puscariu si a dlu Lazaru Ionescu (va se dica

